

Úrad na ochranu osobných údajov
Slovenskej republiky

ZÁVÄZNÉ STANOVISKO
1/2010
z 10. mája 2010

vydané podľa § 38 ods. 1 písm. c) zákona č. 428/2002 Z. z.
o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky v súlade s § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov vo veci spracúvania osobných údajov dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov a ich zákonných zástupcov subjektmi tvoriacimi knižničný systém na účel poskytnutia knižnično-informačných služieb, takto

rozhodol:

Majúc na zreteli Dohovor Rady Európy 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov v znení dodatkov (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej Republiky č. 49/2001 Z. z.) a dodatkového protokolu (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 20/2005 Z. z.) (ďalej len „Dohovor Rady Európy 108“) a zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 428/2002 Z. z.“) a vychádzajúc z ustanovení zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení zákona č. 416/2001 Z. z. (ďalej len „zákon č. 183/2000 Z. z.“), zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), zákona č. 224/2006 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 224/2006 Z. z.“). Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky konštatuje, že subjekty tvoriace knižničný systém definovaný v § 4 zákona č. 183/2000 Z. z. (ďalej len „knižnice“) sú oprávnené vo svojich informačných systémoch na účel poskytnutia knižnično-informačných služieb vyplývajúci zo zákona č. 183/2000 Z. z. získavať a následne spracúvať osobné údaje dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov a ich zákonných zástupcov.

Pri prihlasovaní maloletej osoby do 15 rokov za čitateľa, resp. používateľa sú knižnice oprávnené získavať a následne spracúvať jej osobné údaje v rozsahu

1. meno,
2. priezvisko,
3. adresa trvalého pobytu,
4. adresa prechodného pobytu,
5. dátum narodenia,
6. miesto narodenia
7. vzdelanie (ZŠ, SŠ).

Zároveň sú oprávnené získavať a následne spracúvať aj osobné údaje zákonného zástupcu maloletej osoby do 15 rokov v rozsahu

1. titul,
2. meno,
3. priezvisko,
4. dátum narodenia,
5. miesto narodenia,
6. adresa trvalého pobytu,
7. adresa prechodného pobytu,
8. číslo občianskeho preukazu,
9. doba platnosti občianskeho preukazu.

Pri prihlasovaní dotknutej osoby za čitateľa, resp. používateľa, ktorej bol vydaný občiansky preukaz podľa zákona č. 224/2006 Z. z. sú knižnice oprávnené získavať a následne spracúvať osobné údaje dotknutej osoby – čitateľa, resp. používateľa v rozsahu

1. titul,
2. meno,
3. priezvisko,
4. dátum narodenia,
5. miesto narodenia,
6. adresa trvalého pobytu,
7. adresa prechodného pobytu,
8. číslo občianskeho preukazu,
9. doba platnosti občianskeho preukazu.
10. vzdelanie (ZŠ, SŠ, VŠ),
11. status osoby (študent, dôchodca, iné).

Získavanie a ďalšie spracúvanie osobných údajov knižnicami nad rámec uvedeného rozsahu osobných údajov na účel poskytnutia knižnično-informačných služieb v automatizovanej, inej ako automatizovanej a čiastočne automatizovanej forme, svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania nezodpovedá účelu ich spracúvania.

Odôvodnenie:

Slovenská národná knižnica so sídlom v Martine je podľa § 6 ods. 3 písm. a) zákona č. 183/2000 Z. z. metodickým, poradenským, koordinačným, vzdelávacím a štatistickým pracoviskom knižničného systému. Podľa § 4 zákona č. 183/2000 Z. z. knižničný systém

je časťou štátneho informačného systému a tvorí ho Slovenská národná knižnica, vedecké knižnice, akademické knižnice, verejné knižnice, školské knižnice a špeciálne knižnice. Vzhľadom na zákonom stanovené postavenie Slovenskej národnej knižnice v celom knižničnom systéme táto listom požiadala Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) o rozšírenie rozsahu osobných údajov čitateľov, resp. používateľov a ich zákonných zástupcov, ktoré boli knižnice oprávnené získavať a ďalej spracúvať podľa Záväzného stanoviska 1/2005 vydaného úradom dňa 1. mája 2005. Okrem toho sa uskutočnilo na úrade rokovanie so zástupcami Slovenskej národnej knižnice, kde taktiež títo podrobnejšie zdôvodnili svoj návrh na rozšírenie rozsahu vyššie uvedených osobných údajov.

Paragraf 6 zákona č. 428/2002 Z. z. upravujúci základné povinnosti prevádzkovateľa okrem iného ustanovuje, že prevádzkovateľ je povinný pred začatím spracúvania osobných údajov jednoznačne a konkrétne vymedziť účel spracúvania osobných údajov a zabezpečiť, aby sa spracúvali len také osobné údaje, ktoré svojim rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania a sú nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

Prevádzkovateľ nemá povinnosť pred začatím spracúvania osobných údajov jednoznačne a konkrétne vymedziť účel spracúvania osobných údajov len vtedy, ak účel spracúvania osobných údajov ustanovuje osobitný zákon v súlade s podmienkami uvedenými v § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Osobitný zákon č. 183/2000 Z. z., na základe ktorého knižnice vykonávajú svoju činnosť ku dňu vydania tohto záväzného stanoviska naďalej neobsahuje náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z.

Aj napriek skutočnosti, že osobitný zákon č. 183/2000 Z. z. neobsahuje náležitosti vyžadované zákonom č. 428/2002 Z. z., pre knižnice z ustanovenia § 1 ako aj § 15 ods. 2 a 3 zákona č. 183/2000 Z. z. vyplýva účel spracúvania osobných údajov dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov, ktorým je poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti.

Ako už bolo vyššie uvedené jednou z povinností prevádzkovateľa je povinnosť zabezpečiť, aby sa spracúvali len také osobné údaje, ktoré svojim rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania a sú nevyhnutné na jeho dosiahnutie (§ 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 428/2002 Z. z.).

Súbor údajov vymedzený vo výrokovej časti tohto záväzného stanoviska, t. j. titul, meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu, adresa prechodného pobytu, dátum narodenia, miesto narodenia, číslo občianskeho preukazu, doba platnosti občianskeho preukazu, vzdelanie (ZŠ, SŠ, VŠ), status osoby (študent, dôchodca, iné), študijný odbor študenta VŠ, považujeme za osobné údaje v zmysle ustanovenia § 3 zákona č. 428/2002 Z. z. podľa ktorého sú osobnými údajmi údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 2 písm. a) zákona 183/2000 Z. z. knižnica je povinná dopĺňať, uchovávať, ochraňovať a sprístupňovať svoj knižničný fond.

Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona 183/2000 Z. z. je poskytovanie knižnično-informačných služieb záväzkovým právnym vzťahom.

Podľa ustanovenia 489 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

Podľa § 491 ods. 1 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú najmä zo zmlúv týmto zákonom výslovne upravených.

Poskytovanie základných knižnično-informačných služieb formou výpožičky mimo priestorov knižnice sa radí ustanoveniami § 659 až § 662 Občianskeho zákonníka, ide o zmluvu o výpožičke. Podľa nej vznikne vypožičiavateľovi právo vec (v tomto prípade knižničný dokument) po dohodnutú dobu bezplatne užívať. Vypožičiavateľ je jednak povinný vec vrátiť a jednak zodpovedá za škodu na veci spôsobenú poškodením, stratou, alebo zničením.

Podľa ustanovenia § 8 ods. 1 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

Vzhľadom na skutočnosť, že podľa § 9 Občianskeho zákonníka maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku, knižnice musia disponovať osobnými údajmi ich zákonného zástupcu, ktorý má spôsobilosť na právne úkony. Zákon o rodine upravuje kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa.

Vychádzajúc zo znenia zákona č. 224/2006 Z. z. úrad zastáva názor, že osoba ktorej bol vydaný občiansky preukaz po dovŕšení 15. roku veku je spôsobilá uvedomiť si práva a povinnosti vyplývajúce z uvedeného záväzkovo právneho vzťahu. Z uvedeného dôvodu nie je nevyhnutné, aby pri prihlasovaní takéhoto čitateľa, resp. používateľa boli knižnicami spracúvané aj osobné údaje jeho zákonného zástupcu.

V prípade, že čitateľ, resp. používateľ neplní svoje záväzky zo zmluvy o výpožičke dobrovoľne (nevráti knižničný dokument včas, resp. nenahradí spôsobenú škodu) je knižnica oprávnená, avšak aj zároveň povinná domáhať sa plnenia záväzkov (zmluvných i zodpovednostných), a to prípadne aj súdnou cestou a následne exekúciou, pokiaľ je to potrebné.

Osobné údaje dotknutej osoby v rozsahu titul, meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu, adresa prechodného pobytu, číslo občianskeho preukazu a doba jeho platnosti, ak ním dotknutá osoba disponuje, sú nevyhnutné na jej identifikáciu. Ak sa v informačnom systéme nachádzajú totožné osobné údaje, potom dátum narodenia a miesto narodenia patria medzi osobné údaje, ktoré, okrem iného, eliminujú aj možnosť duplicitného spracúvania osobných údajov dotknutej osoby v informačnom systéme, ak prišlo napr. k výmene občianskeho preukazu.

Knižnice sú oprávnené spracúvať aj údaj o vzdelaní (ZŠ, SŠ, VŠ), údaj o statuse osoby (študent, dôchodca, iné) a údaj o dátume narodenia na zabezpečenie poskytnutia cielených služieb (napr. nákup kníh) a v prípade, ak dotknutým osobám – čitateľom, resp. používateľom, poskytujú zvýhodnené knižnično-informačné služby a ich poskytovanie vyplýva z knižničného poriadku.

Na základe vyššie uvedených a zdôvodnených skutočností bude úrad akceptovať a považovať za adekvátne spracúvanie osobných údajov dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov, prípadne ich zákonných zástupcov knižnicami na účel poskytovania knižnično-informačných služieb len v rozsahu vymedzenom vo výrokovej časti tohto záväzného stanoviska.

Na účely tohto záväzného stanoviska je potrebné pod spracúvaním osobných údajov dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov, prípadne ich zákonných zástupcov v automatizovanej forme rozumieť spracúvanie prostredníctvom výpočtovej techniky. Pod spracúvaním v inej ako automatizovanej forme je potrebné rozumieť spracúvanie napr. v kartotékach a pod spracúvaním v čiastočne automatizovanej forme je potrebné rozumieť spracúvanie kombináciou uvedených foriem spracúvania.

Na základe uvedeného je nevyhnutné zabezpečiť, aby knižnice na účel poskytnutia knižnično-informačných služieb prostredníctvom tlačív používaných v praxi nezískavali a nespracúvali osobné údaje dotknutých osôb – čitateľov, resp. používateľov, prípadne ich zákonných zástupcov nad rámec rozsahu vymedzenom vo výrokovej časti tohto záväzného stanoviska.

Poučenie:

Na rozhodovanie o pochybnostiach podľa § 6 ods. 5 zákona č. 428/2002 Z. z. sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov podľa § 51 ods. 2 písm. a) zákona č. 428/2002 Z. z.

Proti tomuto záväznému stanovisku nemožno podať opravný prostriedok. Toto záväzné stanovisko nadobúda účinnosť dňom 10. mája 2010 a zároveň ruší záväzné stanovisko 1/2005 zo dňa 1. mája 2005.

Mgr. Gyula Veszelei
predseda úradu